HMP6

ความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุข ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

Local Readiness for Decentralization of Public Health Work of Subdistrict Administrative Organization in Ban Thaen District, Chaiyaphum Province

ชัยตระการ ไกยสวน* ดร.ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ**
*นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
**รองศาสตราจารย์ คณบดีวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่นทุกแห่ง ยังไม่มีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข ดังนี้ 1) ด้านแผนการเตรียมการจัดการด้านสาธารณสุขท้องถิ่น ไม่มีความพร้อมในเรื่องการนำปฏิบัติแผนไปปฏิบัติ 2) ด้านการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ไม่มีความพร้อมในเรื่องบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และผู้บริหารที่ขาดประสบการณ์ และ 3) ด้านการจัดสรรรายได้ด้านสาธารณสุข ไม่มีความพร้อมในเรื่องการจัดสรรรายได้ เนื่องจากงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นมีจำกัด

ABSTRACT

The objective of this research was to examine the Local Readiness for Decentralization of Public Health Work of Subdistrict Administrative Organizations in Ban Thaen District, Chaiyaphum Province. Qualitative data analysis was performed with the data collected from the document used in the interviews of personnel in subdistrict administrative organizations. The following showed that all subdistrict administrative organizations of Ban Thaen district were not ready for decentralization of public health work: 1) For the preparation of management plans for local public health, they were not prepared for the implementation of the plan, 2) For the management of the public health work, they were not prepared for personnel, budget, equipment and inexperienced management, and 3) For the allocation of the public health revenue, they were not prepared for the allocation of the budget due to the limitation of the budget for local development.

คำสำคัญ: การกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข
Key word: Decentralization of Public Health Work

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขต้องกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดระบบบริการสุขภาพที่เสมอภาค มีประสิทธิภาพและคุณภาพดีแก่ประชาชนในท้องถิ่น แต่การที่องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับโอนมาได้นั้นจะต้องมีความพร้อมและมีการพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านงาน และด้านการบริหารจัดการ ที่เพียงพอต่อการรับถ่ายโอนภารกิจงานด้านการสาธารณสุขจากกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาในฐานะเป็นบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จึงมุ่งที่ศึกษาความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น โดยใช้กรอบแนวคิดตามหลักเกณฑ์วิธีการประเมินศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการด้านสาธารณสุขของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข (2550) ใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการด้านสาธารณสุข 2) การบริหารจัดการด้านสาธารณสุข 3) การจัดสรรรายได้เพื่อการสาธารณสุข

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 แห่ง เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขให้ท้องถิ่น แล้วนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาความพร้อมท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ระเบียบวิธีวิจัย

จากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ แผนงานด้านการสาธารณสุข รายงานผลการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข โครงการ กิจกรรมด้านการสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2551-2554 และรายงานการใช้งบประมาณด้านการสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2551-2554 โดยใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย แผนงานด้านการสาธารณสุข รายงานผลการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข โครงการ กิจกรรมด้านการสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2551-2554 และรายงานการใช้งบประมาณด้านการสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2551-2554 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุขเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ปัจจุบันมีความพร้อมที่จะ

รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุขหรือไม่อย่างไรบ้าง มีปัญหาในการดำเนินการด้านการสาธารณสุขอย่างไรบ้าง โดยสามารถจะดำเนินการด้านการสาธารณสุขอย่างไรได้บ้าง และควรจะมีการพัฒนาอย่างไรเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น มีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุข และสามารถดำเนินงานด้านการสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ร่วมปฏิบัติงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ โดยตรง จึงสามารถรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณาข้อมูลและการเชื่อมโยงเชิงตรรกะ เพื่อจัดทำข้อสรุปเสนอผลการวิจัยในด้าน ความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ปัญหาและอุปสรรคของท้องถิ่นในการถ่ายโอนภารกิจในด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ และแนวทางในการพัฒนาความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ 3 ด้าน คือ 1) ด้านแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการด้านการสาธารณสุข 2) ด้านการบริหารจัดการด้านการสาธารณสุข และ 3) ด้านการจัดสรรรายได้ด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น สรุปได้ดังนี้

1. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการด้านการสาธารณสุข พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ทั้ง 5 แห่ง ได้มีการกำหนดนโยบายด้านการสาธารณสุขไว้ โดยเป็นการกำหนดไว้แบบกว้างๆ คือ การให้ประชาชนมีสุขภาพดี ได้รับการบริการด้านการสาธารณสุขและสาธารณสุขมูลฐานอื่นๆ อย่างทั่วถึง โดยมีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย เพื่อประชาชนได้มีสุขภาพแข็งแรง พร้อมทั้งได้จัดให้มีการรณรงค์ป้องกันโรคระบาดและโรคติดต่อ นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ยังร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขในการออกพื้นที่พ่นหมอกควันกำจัดยุงในชุมชนอย่างต่อเนื่องทุกปี ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดยุงลายในน้ำแก่ประชาชนในชุมชนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมอัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกไม่ให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน แผนกลยุทธ์หรือแผนงานโครงการ กิจกรรม หรือแผนพัฒนาเรื่อง โรคติดต่อ โรคระบาดรุนแรง ภาวะวิกฤติ เมื่อพิจารณาจากจำนวนโครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่นแล้ว พบว่า ได้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาน้อย เนื่องจากขาดบุคลากรการแพทย์และการสาธารณสุข ขาดการแบ่งสายงานหรือจัดให้มีภาระงานด้านการสาธารณสุขโดยตรง จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่นยังไม่สามารถจัดกิจกรรมหรือโครงการในด้านนี้ได้มากนัก ยังผลให้ความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับน้อย

2. การบริหารจัดการด้านการสาธารณสุข พบว่า การบริหารจัดการด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ยังไม่สามารถดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการด้านการสาธารณสุขได้มากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณที่มีไม่เพียงพอกับงานสาธารณสุขในพื้นที่ ด้านบุคลากร ที่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคการแพทย์โดยตรง แม้ว่าจะมีความพร้อมด้านโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โครงสร้างการบริหารในปัจจุบันไม่เหมาะกับภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากไม่มีกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน

2.2 ด้านงบประมาณ พบว่า ภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ทั้ง 5 แห่ง มีมากกว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรร ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนางานด้านการสาธารณสุขหรือด้านต่างๆ และอีก 3 แห่ง มีงบประมาณเพียงพอ แต่ประสบปัญหาวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

2.3 ด้านบุคลากร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่นทั้ง 5 แห่ง ยังไม่มีบุคลากรด้านการสาธารณสุขในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรง

2.4 ด้านทรัพย์สิน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 แห่ง มีโครงการจัดการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในการดำเนินการ เพื่อการรองรับภารกิจถ่ายโอนด้านการสาธารณสุขจากกระทรวงสาธารณสุข เช่น จัดซื้อเครื่องหมอกควันในการป้องกันโรคไข้เลือดออกหรือซื้อเครื่องมือเพื่อป้องกันโรคติดต่อ และอีก 2 แห่ง ไม่มีการจัดทำโครงการดังกล่าว

3. การจัดสรรรายได้ด้านสาธารณสุข พบว่า การใช้งบประมาณเพื่อการจัดการด้านการสาธารณสุขมีสัดส่วนน้อยกว่างบประมาณด้านอื่นๆ โดย ปีงบประมาณ 2551 มีการจัดสรรงบประมาณไว้ 296,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.3 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีจำนวนโครงการตามแผน 7 โครงการ แต่ดำเนินการได้ 2 โครงการ ปีงบประมาณ 2552 มีการจัดสรรงบประมาณไว้ 708,430 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.0 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีจำนวนโครงการตามแผน 8 โครงการ แต่ดำเนินการได้ 6 โครงการ ปีงบประมาณ 2553 มีการจัดสรรงบประมาณไว้ 454,480 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.0 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีจำนวนโครงการตามแผน 6 โครงการ แต่ดำเนินการได้ 4 โครงการ ปีงบประมาณ 2554 มีการจัดสรรงบประมาณไว้ 400,456 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.8 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีจำนวนโครงการตามแผน 16 โครงการ แต่ดำเนินการได้ 12โครงการ และเมื่อวิเคราะห์งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ย้อนหลัง 4 ปี พบว่า จำนวนงบประมาณที่จัดสรรไว้เพื่อดำเนินการด้านการสาธารณสุขรวมทั้งสิ้น 1,859,866 บาท หากพิจารณาการจัดสรรงบประมาณด้านการสาธารณสุขย้อนหลัง 4 ปี จะพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการด้านการสาธารณสุขเพียงร้อยละ 2.0

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น มีส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุข แต่ยังขาดบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุขโดยตรง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในงานด้านการสาธารณสุขในลักษณะการให้ความร่วมมือหรือการเป็นผู้ให้การสนับสนุน ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร งบประมาณ เทคโนโลยี และความรู้ และพบว่าผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาสุขภาพแบบองค์รวม จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่นมีความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุขบางเรื่องเท่านั้น แต่มีปัจจัยเสริมที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการพัฒนาด้านสุขภาพมากขึ้น คือ ประสบการณ์ด้านการพัฒนาด้านสุขภาพ การมีอาสาสมัคร/เครือข่ายทางด้านสุขภาพทุกพื้นที่ในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ได้รับการยอมรับจากหมู่บ้าน/ชุมชน สูงและมีการขยายบทบาทงานสุขภาพที่กว้างขึ้นและมีแนวโน้มที่อาสาสมัครคนรุ่นใหม่ๆ เข้าร่วมมากขึ้น และการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสนับสนุนด้านสุขภาพทั้งระดับชาติและท้องถิ่น เช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง และรวมถึงงบประมาณที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นโอกาสสำคัญในการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนได้มากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนในการพัฒนาสุขภาพประชาชนมากขึ้น มีประสบการณ์ในการจัดบริการและร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขในรูปแบบต่างๆ ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพมากขึ้นเป็นลำดับ ถึงแม้ว่าจะมีเป็นเพียงบางแห่งหรือมีเพียงบางด้าน แต่ก็นับว่าเป็นสัญญาณที่ดีในการต่อยอดสู่การดูแลสุขภาพประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบต่อไปในอนาคต

ดังนั้นการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขควรต้องดำเนินการในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามสภาพความพร้อมของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ดังเช่น รุ่งเรือง มาลาทอง (2547) ที่สรุปว่า ผู้ที่มีความพร้อมย่อมทำงานได้สำเร็จกว่าผู้ที่ไม่มีความพร้อม (โกวิทย์ พวงงาม, 2543) การที่จะถ่ายโอนภารกิจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความพร้อม โดยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งนั้นให้พิจารณาจาก รายได้ บุคลากร จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ความสามารถในการแสวงหาความร่วมมือ คุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนได้รับ และโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชูเกียรติ กังแฮ (2553) ที่ค้นพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุข เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรการบริหาร คือ ขาดการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน งบประมาณมีจำนวนไม่เพียงพอ โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และขาดบุคคลกรด้านสาธารสุข และสุริยา รักเจริญ (2549) ที่พบว่า ความพร้อมในแต่ละด้านของ อบต. จังหวัดอุตรดิตถ์ ในการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ มีความแตกต่างกัน และเสนอแนะให้มีการประเมินความพร้อมและเตรียมความพร้อมให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลก่อนที่จะกระจายอำนาจด้านสุขภาพ และควรกระจายอำนาจด้านสุขภาพให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อมเท่านั้น ซึ่งการศึกษาและวิเคราะห์

ข้อมูลความพร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่นยังไม่มีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขในทุกด้าน ดังนี้ 1) แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการด้านสาธารณสุข โดยวัดจาก กระบวนการจัดทำแผนงาน/โครงการโดยมีการจัดทำกิจกรรด้านสาธารณสุข ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การควบคุมป้องกันโรค การสร้างเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ แต่แผนงาน/โครงการ ไม่ได้ถูกนำมาดำเนินการทั้งหมดไม่ถูกนำไปสู่การปฏิบัติครอบคลุมภารกิจทั้ง 4 มิติ 2) การบริหารจัดการด้านสาธารณสุข โดยวัดจาก การบริหารจัดการด้านการสาธารณสุขยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและทั่วถึง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคการแพทย์ และงบประมาณที่เพียงพอกับงานสาธารณสุขในพื้นที่ 3) การจัดสรรรายได้เพื่อการสาธารณสุข โดยวัดจากสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการด้านการสาธารณสุขที่มีเพียงร้อยละ 2.0 ของงบประมาณทั้งหมด สรุปได้ดังนี้

1. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการด้านการสาธารณสุข พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ได้มีแผนพัฒนาท้องถิ่นแต่ไม่มีแผนดำเนินการจัดการด้านสาธารณสุข โดยการกำหนดให้มีส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรองรับการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุข ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อประชาชนในพื้นที่ ในการที่จะได้รับบริการด้านการสาธารณสุขที่ครอบคลุม ทั่วถึง

2. การบริหารจัดการด้านการสาธารณสุข พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการด้านการสาธารณสุขในเรื่องบุคลากรและงบประมาณ เพื่อรองรับการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุข เนื่องขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและงบประมาณ

3. การจัดสรรรายได้ด้านสาธารณสุข พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ไม่มีความพร้อมด้านการจัดสรรรายได้ด้านสาธารณสุข โดยในปีงบประมาณ 2551-2554 ได้มีการจัดสรรรายได้ด้านสาธารณสุขเป็นประจำทุกปี แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ยังมีข้อจำกัดด้านศักยภาพและความไม่พร้อมด้านงบประมาณที่จะดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุขให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นกับความเพียงพอของการบริหารจัดการและงบประมาณ ความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร และศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่เดิม ดังนั้นข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินการถ่ายภารกิจในด้านการสาธารณสุขให้องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ โดยผู้บริหารท้องถิ่นต้องความสำคัญในการจัดการด้านสุขภาพ เร่งรัดเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของท้องถิ่นทั้งในด้านกระบวนการวางแผน การพัฒนาโครงสร้างองค์กร การพัฒนาบุคคลากรและงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้สามารถจัดบริการสุขภาพไปสู่

ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ชัดเจน ไปพร้อมกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน

2. ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น จากเดิมร้อยละ 2.0 เป็นร้อยละ5-10 ของรายได้เฉลี่ยต่อปี และรัฐควรจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์บริหารส่วนตำบลเพิ่มจากเดิม 22 ล้านบาท เป็น 40 ล้านบาท เพื่อให้การบริหารและการจัดการด้านการสาธารณสุขครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ การควบคุมและป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

3. ด้านโครงสร้างองค์กร ควรมีการเพิ่มกรอบอัตราด้านการสาธารณสุข ได้แก่ หัวหน้าส่วนงานการสาธารณสุขและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุข เพื่อให้มีหน่วยงานหรือฝ่ายงานรับผิดชอบในด้านการสาธารณสุขโดยตรง

4. ด้านศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่เดิมและแกนนำ/ผู้นำชุมชน ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรและสร้างศักยภาพด้านการวางแผนอย่างจริงจัง เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุข เช่น การฝึกอบรมความรู้ในหลักสูตรการจัดการด้านการสาธารณสุข การจัดทำแผนลักษณะกลยุทธ์หรือแผนงานโครงการ/กิจกรรมด้านการสาธารณสุข การศึกษาดูงานในท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการสาธารณสุข เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2544). รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

กล้าณรงค์ วงศ์พิทักษ์. (2552). การรับรู้บทบาทและความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุข จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โกวิทย์ พวงงาม. (2543). การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ชูเกียรติ กังแฮ. (2553). ศักยภาพและการเตรียมความพร้อมในการรับรองการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสอม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รุ่งเรือง มาลาทอง. (2547). ศักยภาพและความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุรินทร์ในการรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุริยา รักเจริญ. (2549). ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดอุตรดิตถ์ ในการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ. ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.